

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Projectplan

Collectieve Erkenning Indische gemeenschap in Nederland

een extra impuls 2021-2024

1 Inleiding

In verschillende stappen heeft de Nederlandse overheid na de Tweede Wereldoorlog getracht om het aangedaan onrecht rond de ‘Indische kwestie’ en de ontvangst in Nederland waar mogelijk te herstellen. Het gaat dan om het vraagstuk van de achterstallige salarissen van overheidsdienaren en KNIL-militairen en om geleden oorlogsschade, gedurende de Japanse bezetting van voormalig Nederlands-Indië. Belangrijke momenten in dit herstel zijn “Het Gebaar” in 2000 geweest en de NIOD-onderzoeken die hier op volgden. Naar aanleiding van de gesprekken met de Indische gemeenschap¹ over een passende opvolging van de onderzoeken, heeft het toenmalige Kabinet in 2015 vanuit morele overwegingen een individuele backpay-regeling én vervolgens een beleid van collectieve erkenning aangekondigd.

Vanaf 2017 heeft deze collectieve erkenning vorm en inhoud gekregen. Met de collectieve erkenning wil de overheid haar dank en erkenning laten zien voor wat de Indische gemeenschap betekent voor Nederland. En erkenning geven voor wat de gemeenschap heeft doorgemaakt. In de wetenschap dat het verdriet over het leed dat de Indische gemeenschap in voormalig Nederlands-Indië en na aankomst in Nederland is aangedaan, nooit helemaal weggenomen kan worden. De collectieve erkenning heeft de afgelopen jaren geleid tot de realisatie van Pleisterplaats ‘Museum Sophiahof, van Indië tot nu’, een jaarlijkse campagne over het belang van herdenken, een meerjarig context gebonden zorgtraject gericht op het versterken van de kennis in de regio én de honorering van 94 projecten sinds de start van de regeling Collectieve Erkenning van Indisch Molukse Nederland (de CEWIN-regeling) in 2018.

In 2020 heeft het Kabinet besloten een extra impuls van €20,4 miljoen te geven aan de collectieve erkenning van de Indische gemeenschap in Nederland. Het Kabinet wil dit extra gebaar nu maken omdat het in 2020 75 jaar geleden was dat de Tweede Wereldoorlog in Zuidoost-Azië ten einde kwam. Dit extra gebaar heeft als doel om de waardering voor de Indische identiteit en erfgoed zichtbaar te maken en de kennis over de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië te vergroten. Ook voor en door de derde en vierde generatie.

Een uitgebreide raadpleging in en dialoogsessies met de Indische gemeenschap over hoe de extra impuls ingezet kan worden, zijn in de eerste helft van 2021 afgerond. De rijke opbrengst aan ideeën is samengevat in vier concrete actielijnen, die aansluiten op de activiteiten die al in gang zijn gezet:

1. **Kennis:** Vergroten van de kennis over de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië
2. **Erfgoed:** Beschikbaar maken van het Indische erfgoed, ook voor volgende generaties
3. **Zorg:** Verbeteren van context gebonden zorg en ondersteuning aan de gemeenschap
4. **Initiatieven:** Stimuleren van initiatieven uit de gemeenschap

Dit projectplan gaat over de invulling van deze extra impuls. Er is een overzicht te vinden van de verdeling van de middelen over de actielijnen, een beschrijving van de activiteiten die opgepakt gaan worden (zover deze nu bekend zijn) en een planning.

¹ Daarbij moet worden aangetekend dat «de» Indische gemeenschap niet bestaat. Wat de mensen binnen deze gemeenschap bindt, is de gedeelde geschiedenis met voormalig Nederlands-Indië. Maar duidelijk is dat de Indische gemeenschap veelkleurig en meerstemmig is. Er is niet een term die dit goed kan omvatten. Soms wordt gesproken over de Indisch-Molukse gemeenschap, of over groepen met wortels in voormalig Nederlands-Indië. In dit projectplan wordt de term Indische gemeenschap gebruikt, waarmee bedoeld wordt op de gemeenschap in brede zin.

2 Begroting totaaloverzicht

- In 2020 is € 20,4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor de collectieve erkenning. Hiervan is € 19,7 miljoen incidenteel beschikbaar en € 0,7 miljoen structureel.
- De € 19,7 miljoen is beschikbaar voor de periode 2020-2024. In 2020 is reeds € 1,4 miljoen ingezet voor de versterking van de Sophiahof, behoud van de Tong Tong Fair, het tot stand brengen van een semipermanente tentoonstelling in de Sophiahof en het ontwikkelen van een virtueel Indisch monument. In onderstaand overzicht is de verdeling van de resterende € 18,3 miljoen voor de collectieve erkenning voor de periode 2021-2024 te vinden.
- Vanaf 2023 is structureel € 0,7 miljoen extra beschikbaar. Dit komt bovenop de bestaande structurele middelen voor de collectieve erkenning (€ 1,5 miljoen tot 2022, € 1 miljoen vanaf 2022). Vanaf 2023 is in totaal € 1,7 miljoen structureel beschikbaar. De structurele middelen maken geen onderdeel uit van onderstaand overzicht.

Bedrag (x mln)	2021	2022	2023	2024
Actielijn 1 Kennis	0,168	0,801	1,200	0,700
Actielijn 2 Erfgoed	0,223	6,585	2,600	2,121
Actielijn 3 Zorg	0,150	0,400	0,400	
Actielijn 4 Initiatieven	1,696	0,711		
Communicatie	0,040	0,130	0,132	0,093
Overige kosten	0,050	0,050	0,050	
Totaal	2,327	8,677	4,382	2,914

3 Beschrijving Activiteiten

Actielijn 1 — Kennis

Uit de raadpleging en de dialoogsessies komt het vergroten van de kennis over de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië, in al haar verschillende perspectieven, naar voren als prioriteit. Dat is ook begrijpelijk. Begrip voor en erkenning van de Indische gemeenschap vergen immers bekendheid met de geschiedenis van voormalig Nederlands-Indië als belangrijk onderdeel van de Nederlandse geschiedenis. Daarom is het belangrijk deze geschiedenis binnen de scholen, maar zeker ook daarbuiten en voor zoveel mogelijk mensen tot leven te brengen.

De commissie ‘Versterking kennis geschiedenis voormalig Nederlands-Indië’, onder leiding van Prof. dr. Jet Bussemaker, gaat hiermee aan de slag. Deze commissie start op 25 oktober 2021 en komt met adviezen over:

1. Hoe het gebruik van het huidige educatieve aanbod binnen en buiten het reguliere onderwijs te verbeteren. Daarbij richt de commissie zich ook op de vraag hoe dit aanbod op een aantrekkelijke en slimme manier toegankelijk kan worden gemaakt voor docenten en instellingen die zich bezighouden met onderwijs, culturele en museale activiteiten.
2. Welke aanvullende maatregelen genomen kunnen worden die de kennis over, het inzicht in en het begrip van de geschiedenis over voormalig Nederlands-Indië kunnen vergroten.
3. Hoe de voorgestelde maatregelen het beste kunnen worden ingevoerd.

De commissie brengt voor 1 juli 2022 haar eerste adviesrapport aan de staatssecretaris uit en voor 1 januari 2023 haar laatste adviesrapport. Aan de hand van de adviezen wordt gedurende de projectperiode uitvoering gegeven aan de voorgestelde maatregelen.

Actielijn 2 — Erfgoed

Er is een rijkdom in de Nederlandse samenleving aan verhalen, tentoonstellingen, culturele uitingen, historisch materiaal, tijdschriften et cetera vanuit de Indische gemeenschap, het zogenaamde erfgoed. Dit erfgoed helpt ons bij het begrijpen van de gedeelde geschiedenis, onze identiteit en de wereld waarin we nu leven. Het is dan ook belangrijk dat dit erfgoed behouden blijft en toegankelijk en beschikbaar is of komt, juist ook voor de toekomstige generaties.

De volgende trajecten geven invulling aan deze actielijn:

1. Indisch Erfgoed digitaal: een zogenaamde digitale inhaalslag om bronnenmateriaal substantieel en duurzaam beschikbaar te maken, zodat het gebruikt kan worden voor reconstructie (bijvoorbeeld door nabestaanden) en educatie.
2. Versterking van het erfgoed en investeren in de toekomst. Het opstellen en uitvoeren van een regeling gericht op het bestendigen en vernieuwen van het Indisch erfgoed.
3. Verhalen Vastleggen. Ervaringen van de eerste generatie Indische Nederlanders worden audiovisueel vastgelegd en samengebracht met al bestaande audiovisuele getuigenissen.

Actielijn 3 — Zorg

Erkenning laat zich ook zien in de mate dat rekening wordt gehouden met de Indische identiteit en de achterliggende geschiedenis (context) in het aanbieden van zorg en ondersteuning op het moment dat men kwetsbaarder wordt. Het is belangrijk dat zorg- en welzijnsorganisaties hier oog voor hebben.

Om dit voor elkaar te krijgen gaan we het volgende doen:

1. Het verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers met een Indische achtergrond. Er komen lokale pilots om hier in de praktijk ervaring mee op te doen samen met mantelzorgers, professionals en gemeenten. De geleerde lessen worden vervolgens actief verspreid onder andere regio's.
2. Het bevorderen van deskundigheid bij professionals in zorg en ondersteuning over context gebonden en cultuursensitief werken. Om dit te bereiken worden een training en kennisproducten ontwikkeld. Hiermee worden professionals getraind en geïnformeerd.
3. Het verbeteren van de keten voor context gebonden en cultuursensitieve ondersteuning en zorg aan de Indische gemeenschap. Hiermee wordt waar nodig de brug geslagen tussen de Indische gemeenschap en de reguliere zorg en ondersteuning. Bijvoorbeeld via het leggen van contacten tussen de Indische gemeenschap en zorgprofessionals én door te voorzien in expertise over de context en cultuur. Er wordt in beeld gebracht aan welke vereisten een goed functionerende keten moet voldoen. Daarna wordt per regio een plan op maat gemaakt op welke wijze de ontbrekende vereisten ingevuld gaan worden.

Actielijn 4 — Initiatieven

Belangrijk bij de collectieve erkenning is dat de Indische gemeenschap zelf het voortouw neemt. Zij weet natuurlijk het beste hoe we de verankering van het Indisch erfgoed in de samenleving kunnen vormgeven. In dit licht is een aantal jaar geleden de CEWIN-regeling tot stand gekomen. Deze is breed van opzet en sluit daarom goed aan bij de veelomvattendheid van het Indisch erfgoed. De vraag was de afgelopen jaren groot. Om meer initiatieven te kunnen ondersteunen is met de extra impuls aan de collectieve erkenning het budget van de CEWIN-regeling in 2021 en 2022 verhoogd.

Daarnaast zijn in 2020 en 2021 verschillende (losse) initiatieven ondersteund, zoals het toekomstbestendig maken van de Tong Tong Fair en de Sophiahof, een semipermanente tentoonstelling, en het oprichten van een virtueel monument. Ook wordt in 2021 stilgestaan bij 70 jaar Molukkers in Nederland.

4 Governance

De volgende organisaties, verenigd in de zogenaamde Ronde Tafel, zijn betrokken bij de vormgeving van de collectieve erkenning: het Indisch Platform, Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945, Stichting Pelita, het Molukse Historisch Museum, het Indisch Herinneringscentrum en Stichting Beheer Sophiahof. Deze organisaties zijn goed op de hoogte van wat er leeft en speelt binnen de Indische gemeenschap.

De Ronde Tafel heeft de taak de inhoud, samenhang en voortgang van de collectieve erkenning te bespreken, te controleren en bij te sturen waar nodig. Ieder kwartaal gaan de leden van de Ronde Tafel en VWS hierover in gesprek.

5 Reflecteren op de resultaten

Het is belangrijk te volgen of de actielijnen op een goede manier uitgevoerd worden en te reflecteren op de vraag of de activiteiten bijdragen aan een gevoel van erkenning binnen de gemeenschap. De gemeenschap krijgt hierin een centrale rol.

Eind 2022 en 2023 vinden reflectiebijeenkomsten plaats met de Ronde Tafel over de tussentijdse resultaten van het projectplan. Input uit klankbordgroepen, die voor verschillende deelactiviteiten zijn ingericht, wordt hierbij betrokken. Deze bijeenkomsten worden begeleid en vastgelegd door een extern bureau. Op basis van de uitkomsten kunnen activiteiten, binnen de bestaande kaders van het projectplan, bijgestuurd worden.

Eind 2024 vindt een eindreflectie plaats, door een extern bureau uitgevoerd. Deze gaat in op de op dat moment beschikbare resultaten. De bedoeling is dat de

activiteiten een duurzaam karakter hebben en ook na die tijd doorwerken. Naast de Ronde Tafel worden ook vertegenwoordigers uit de gemeenschap gevraagd naar de impact van de activiteiten op het gevoel van erkenning. Ook de uitkomsten uit de eerdere reflectiebijeenkomsten worden betrokken. Verder gaat het bureau in op de belangrijkste resultaten van het project en of deze overeen komen met de voornemens zoals deze beschreven zijn in het projectplan. Op basis hiervan geeft het bureau ook aanknopingspunten voor het vervolg waarbij de incidentele impuls overgaat naar een structurele impuls.

De Tweede Kamer ontvangt de eindreflectie én wordt jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van het project via de voortgangsrapportage beleid oorlogsgetroffenen en herinnering WOII.

6 Planning en looptijd activiteiten

	2021	2022	2023	2024
Actielijn 1				
Commissie Educatie				
<i>Installatie commissie</i>	25-10			
<i>Oplevering eerste advies</i>		1-7		
<i>Oplevering tweede advies</i>			1-1	
Implementatie resultaten Commissie Educatie				
Actielijn 2				
Programma Indisch erfgoed digitaal				
<i>Start samenstellen lijst van te digitaliseren archieven/collecties</i>	Q4			
<i>Starten van het benaderen erfgoedinstellingen indiening projectvoorstel o.b.v. lijst</i>		Q2		
<i>Ontsluiten en toegankelijk maken</i>				
Regeling versterking Indisch erfgoed				
Verhalen vastleggen eerste generatie				
<i>Start ophalen getuigenissen:</i>		Q2		
<i>Getuigenissen komen beschikbaar</i>			Q2	
Actielijn 3				
Ondersteuning van mantelzorgers				
<i>Starten met werven 3 pilotgemeenten</i>	Q4			
<i>Starten met kennisontwikkeling in 3 pilots</i>		Q1		
Deskundigheidsbevordering reguliere zorg				
<i>Starten met pilot kennisontwikkeling contextgebonden werken</i>	Q4			
Contextgebonden zorgketen				
<i>Start ontwikkelen regionale verbeterplannen</i>	Q4			
<i>Start uitvoeren verbeterplannen</i>		Q2		
Actielijn 4				
Initiatieven vanuit ophogen CEWIN regeling				
<i>Regeling gaat open</i>		15-1		
<i>Regeling sluit</i>		14-2		
Verschillende projecten				
Algemeen				
Reflectiemoment Ronde Tafel		Q4	Q4	Q4
Reflectiemoment gemeenschap				Q4
Start eindreflectie + aanbevelingen vervolg				Q4

